

TALABALARNI HARBIY VATANPARVARLIK RUHIDA TARBIYALASHGA YO‘NALTIRILGAN TA’LIM-TARBIYA JARAYONINING AMALIYOTDAGI HOLATI

Valiyev Abdurafik Abduganiyevich

Buxor davlat universiteti harbiy
ta’lim fakulteti o’qituvchisi

Аннотация: Ушбу мақолада ҳарбий ватанпарварлик тушунчасининг мазмун-моҳиятини билиш учун авваламбор, ватанпарварлик ўзи нима, у қанақа тушунча ёки қанақа фазилат эканлиги очиб берилган. Шу билан бир қаторда, талабаларни ҳарбий ватанпарварлик руҳида тарбиялаш орқали уларда фуқаролик бурчи, шахсий масъулият ҳисси, Ватан тақдирига дахлдорлик туйғуси, фаол ҳаётий позицияда қатъий эътиқодни шакллантиришга оид амалга оширилиши керак бўлган вазифалар таҳлил қилинган.

Калит сўзлар: талабалар, ҳарбий ватанпарварлик, Ватанпарварлик туйғуси, Ватанга муҳаббат, тамойиллар, ижтимоий ҳиссиёт, аксиологик ва праксеологик.

Аннотация: В данной статье раскрыта суть концепции военного патриотизма, прежде всего необходимо понять, что такое патриотизм и каковы его значения. В подготовке студентов в духе военного патриотизма необходимо анализировать задачи, которые необходимо выполнить в формировании гражданского долга, чувства личной ответственности к Родине, а также твердой веры в свою активную жизнь.

Ключевые слова: студенты, военный патриотизм, чувство патриотизма, любовь к Родине, принципы, социальные настроения, аксиологические и прaksiологические.

Abstract: This article reveals the essence of the concept of military patriotism. First of all, it is necessary to understand what patriotism is and what its meanings are. In preparing students in the spirit of military patriotism it is necessary to analyze the tasks to be performed in the formation of civic duty, sense of personal responsibility to the Motherland, as well as firm belief in their active life.

Keywords: students, military patriotism, sense of patriotism, love for the homeland, principles, and social attitudes, axiological and praxiological.

Bugungi kunda talaba-yoshlarni harbiy vatanparvarlik ruhida tarbiyalash davlat siyosati darajaga ko'tarilgan. Shu nuqtayi nazardan harbiy vatanparvarlik tushunchasining mazmun-mohiyatini bilish uchun avvalambor, vatanparvarlik o'zi nima, u qanaqa tushuncha yoki qanaqa fazilat ekanligini aniqlashtirib olishimiz kerak.

Vatanparvarlik – qadimiy tushuncha bo'lib, uning asosi yunon tilidan («pater») olingan, ya'ni vatan so'zidan olingan. Vatanparvarlik deganda, Vatanga muhabbat, uning o'tmishi va hozirgi kuni uchun g'ururlanish mazmunidagi ma'naviy va siyosiy tamoyil, ijtimoiy hissiyot tushuniladi. Yoshlarda vatanparvarlik hissi avvalambor oiladan, maktabgacha ta'lim yoshidan singdirila boshlanadi. Keyinchalik umumiy o'rta ta'lim muassasalarida, shakllantirilib, bu jarayon oliy ta'lim muassasalarida rivojlantiriladi. Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida asosan Vatanni tabiiy va ma'naviy muhit sifatida aks ettiruvchi qadriyatlar interiorizatsiyasi, ya'ni vatanparvarlikning hissiy komponentlari tashkil topadi.

Shu mazmunda «vatanparvarlik» tushunchasini aksiologik va prakseologik nuqtayi nazardan o'rganish konseptual ahamiyatga ega. Vatanparvarlik ko'p qirrali xususiyatlarga ega: davlat (mamlakatiga, mintaqaga, shahar, qishloq, tuman, viloyati, o'lkasi, respublikasi) nuqtayi nazaridan yo'naltiruvchi (siyosiy, tarixiy, iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy, ekologik va boshqalar).

Aksiologik darajada vatanparvarlik ongda Vatan obrazi shakllanadi, uning muhim elementi madaniyat hisoblanadi. Shunday qilib, Vatan - boshlang'ich nuqta, vatanparvarlik obyektidir. U ijtimoiy subyekt uchun ijtimoiy-hissiy aloqada bo'ladi. Bu yerda ma'naviy omil muhim hisoblanadi.

Vatanparvarlik tushunchasining quyidagi talqini biz uchun aniqlovchi-yo'naltiruvchi hisoblanadi: Vatanparvarlik faqat hissiyot bilan bog'liq tushuncha emas, balki shaxsning o'zaro bog'liq va o'zaro aloqador bo'lgan sifatlari to'plami yoki tizimli sifatidir. Vatanparvarlik - ijtimoiy hissiyot (Vatanga muhabbat); vatanparvarlik mafkurasi, ijtimoiy-madaniy qadriyat (umumdavlat miqyosidagi tizim tashkil qiluvchi qadriyatlardan biri) – fuqarolik tan olinishi, ma'naviy-axloqiy ko'rsatmasi

(vatanparvarlik dunyoqarashi) mezoni va bir vaqtda yakuni, shaxsning amaliy va vatanparvarlik ishlariga tayyorligini belgilovchi amaliy xulqi doirasi hamdir.

Shunday qilib, vatanparvarlikni shakllantirish shaxsning sezgilari, kayfiyati, mazmun, g'oyalari, bilimlari, tasavvuri, shaxsiy o'zi mavqeini belgilashini (motivatsiyasi, qobiliyati va irodasi mavjud bo'lganida) o'z ichiga oladi. Bundan shaxsiy darajada vatanparvarlik aniq muhitda, ma'lum hayotiy faoliyatda izchillik bilan shakllanishi: hissiy munosabati, sezgisi, anglab yetishi, tushunchasi va tasavvuri, ongi, dunyoqarashi, xulqi kelib chiqadi. Bu o'rinda vatanparvarlikni ta'lim mazmunida qarash muhim hisoblanadi. Vatanparvarlik faqat hissiy, idrok etish va dunyoqarash komponentlarini emas, balki kommunikativ hamda faol faoliyatli va albatta baynalmilal komponentlarini ham ko'zda tutishini unutmaslik zarur.

Haqiqiy vatanparvarlik xalqlar va madaniyatlar o'rtasida o'zaro hurmat va totuvlikka erishishga yo'naltirilgan tuyg'udir.

Mustaqil davlatning milliy mafkurasi, jamiyatning barqaror rivojlanishi asosi hisoblanadi. O'zbekiston aholisi ko'p millatli va ular o'zlarini respublika fuqarolari, uning vatanparvarlari deb tushunishlari muhimdir - davlatning barqarorligi, millatlararo tinchlik va totuvligi mana shundan iborat.

Vatanparvarlik – ko'p millatli mamlakat fuqarolarining vatanparvarliklari, ya'ni u jamiyatni birlashtiruvchi vazifasini bajaradi. Respublikada barcha ta'lim tizimlari orqali davlat ta'lim siyosati yo'naltiruvchi ko'rsatmalari bilan maqsadga muvofiq vatanparvarlik hissi shakllantirilmoqda.

O'zbekiston ta'lim tizimining asosiy vazifasi insoniylikni, Vatanga, milliy madaniyatga muhabbat va sadoqatni tarbiyalash hisoblanadi.

Shu nuqtayi nazardan keylib chiqib oliy ta'lim muassasalari talabalarida harbiy vatanparvarlikni tarbiyalash - yangi pedagogik paradigma hisoblanadi. Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi - «Vatan» tushunchasini shakllantirish, jonajon o'lkaga, Vatanga, xalqiga, milliy an'analari va odatlariga, boshqa millatlarga hurmat va muhabbatni tarbiyalash; millati, Vataniga g'ururni tarbiyalash; mustaqil O'zbekiston

davlatidagi barcha yer usti va yer osti moddiy boyliklarini asrab-avaylash; davlat ramzlari: gimn, gerb, bayroq to'g'risidagi tushunchalarni kengaytirish, har qanday holatda ham ularni ko'z qorachig'iday asrash; O'zbekiston Respublikasi poytaxti - Toshkent to'g'risida tasavvurlarni kengaytirish; O'zbekiston tarixi to'g'risida tasavvurlarga ega bo'lish; mamlakat tarixi barcha boqichlarida xalqi va yerini himoya qilish, saqlash, birlashtirishga intilgan insonlar hayoti va faoliyati bilan tanishish; xalq urushlari, uning qahramonlari to'g'risidagi tushunchalarni shakllantirish; xalq og'zaki ijodi (xalqning jasorati to'g'risida hikoya qiluvchi, kuylovchi dostonlar, afsonalar, qo'shiqlar, vatanparvarlik mazmunidagi ertaklar, hikmatli so'zlar, maqollar va matallardagi xalqning ma'naviy donishmandligi), xalq an'analari va odatlari bilan tanishtirish; o'zbek xalqi tarixiy-madaniy va intellektual merosini bilish; o'zbek yozuvchi-shoirlari, ma'rifatparvarlarining ijodlarini bilish, O'zbekistonning tasviriy va boshqa san'atlaridan xabardorlikdan iboratdir.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, talaba-yoshlarda harbiy vatanparvarlik tuyg'usini tarbiyalash kelajakda ularni o'z ona yurti, Vatan ravnaqi uchun kurashishga tayyorlashda xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi –Toshkent, O'zbekiston, 1992-yil
2. Mirziyoyev Sh.M. Konstitutsiya – erkin va farovon hayotimiz, mamlakatimizni yanada taraqqiy ettirishning mustahkam poydevoridir // Xalq so'zi. 247 (6741)-soni. – 2017-yil
3. O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida PF-4947-son 07.02.2017
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2018-yil 23-fevral kuni tasdiqlangan 140-son qarori “Yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash konsepsiyasi”.
5. Mamatov O. Vatanparvarlik - milliy istiqlol mafkurasining muhim tarkibiy qismi. Toshkent-2001y.